

Téma seminární práce č.11: Úroky z veřejného dluhu jako faktor veřejného zadlužení

Veřejný dluh

Jde o souhrn pohledávek ostatních ekonomických subjektů vůči státu bez ohledu na to, zda vznikly tyto pohledávky cestou státního rozpočtu či jinak. Pro veřejný charakter dluhu není podstatný způsob jeho vzniku, ale způsob jeho úhrady - skutečnost, že představuje pohledávku vůči současným i budoucím daňovým platbám obyvatelstva.

Vazba mezi úrokem z veřejného dluhu a veřejným zadlužením

Dluhová past Koeficient dluhové pasti je založen na triviálním vztahu. Relativní výše zadlužení v příslušném roce vychází z výše zadlužení v roce předchozím a dále je přímo úměrná výši úrokové sazby, kterou z dluhu platíme a nepřímo úměrná růstu (či poklesu) HDP v běžných cenách. Předpokládejme, že veřejné finance (včetně platby úroků - tedy primární deficit) skončí v příslušném roce jako vyrovnané. Pak je poměr mezi úrokovými sazbami a nominálním růstem HDP pro vývoj zadlužení určujícím faktorem. Hodnota tohoto poměru je vyšší než 1 v případě, že je úroková sazba z veřejného dluhu vyšší než nominální růst HDP; potom platí, že relativní zadlužení v tomto roce ve srovnání s minulým rokem stoupne, a to, i když veřejné finance v tomto roce skončí jako vyrovnané. Hodnota je nižší než 1 v případě opačném, tedy že sazby z dluhu jsou nižší než nominální růst HDP. Potom by také relativní výše zadlužení v případě vyrovnaných veřejných financí meziročně poklesla.

Vývoj úroků veřejného dluhu

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

peníze.cz

Porovnání úroků mezi jednotlivými zeměmi

Country	Government Gross Debt (2012)		Interest Payments (2012)			Interest Payments (1995-2012)	
	€millions	LCU (millions)	€millions	LCU (millions)	%GDP	€millions	% Gross Debt
Germany	2,166,278		64,990		2.5	1,173,775	54.18%
Italy	1,988,658		84,751		5.4	1,433,482	72.08%
France	1,833,810		52,178		2.6	834,915	45.53%
Spain	883,873		31,297		3.0	375,505	42.48%
Netherlands	427,515		11,095		1.8	249,420	58.34%
Belgium	375,389		13,302		3.5	268,965	71.65%
Greece	303,918		9,723		5.0	137,187	45.14%
Austria	227,431		8,052		2.6	133,260	58.59%
Portugal	204,485		7,294		4.4	82,545	40.37%
Ireland	192,461		5,912		3.6	49,397	25.67%
Finland	103,131		2,769		1.4	57,210	55.47%
Slovakia	37,245		1,322		1.9	13,701	36.79%
Slovenia	19,189		748		2.1	8,817	45.95%
Cyprus	15,350		564		3.2	6,682	43.53%
Luxembourg	9,232		175		0.4	1,625	17.60%
Malta	4,871		213		3.2	2,780	57.08%
Estonia	1,724		28		0.2	365	21.15%
Eurozone	8,794,559		294,412		3.1	4,829,631	54.92%
United Kingdom	1,700,081	1,357,939	56,867	46,112	3.0	737,024	43.35%
Poland	217,668	886,779	10,831	45,324	2.8	97,484	44.79%
Sweden	158,231	1,357,939	3,740	32,549	0.9	127,803	80.77%
Denmark	111,574	832,455	4,394	32,708	1.8	61,445	55.07%
Hungary	76,568	22,380,937	4,173	1,206,941	4.3	63,444	82.86%
Czech Republic	69,933	1,758,872	2,228	56,029	1.5	20,429	29.21%
Romania	49,997	222,212	2,332	10,397	1.8	23,508	47.02%
Lithuania	13,333	46,037	634	2,188	1.9	4,185	31.39%
Latvia	9,043	6,309	302	211	1.4	2,107	23.30%
Bulgaria	7,358	14,390	343	671	0.9	5,929	80.58%
EU (27 countries)	11,011,797		380,255		2.9	5,972,990	54.24%

Snížení úrokových nákladů

Deficity mohou být kryty čtyřmi způsoby

Změnami v rozpočtu – zvýšení daní nebo škrtání výdajů, vysoce nepopulární

Přebytky z minulých let – má-li stát naspořeno z minulých let, může deficit uhradit z těchto peněz

Emisí peněz – „natištění nových peněz“ centrální bankou, kterými se pokryjí zvýšení výdaje, nastartuje však obvykle i inflaci a proto je zakázána.

Krytí dluhu Dluhy států na rozdíl od dluhů firem či domácností v podstatě nemusejí být nikdy splaceny. Je tomu tak z toho důvodu, že zánik státu se na rozdíl od zmíněných dvou entit neočekává a v podstatě ani není reálný. Jen minimum státních dluhů je tak spláceno, spíše je na splacení každého dluhopisu v době jeho splatnosti emitován další dluhopis, kterým je původní nahrazen.

Reforma veřejných rozpočtů

je stále odkládána. Mluví se o ní již desetiletí, reálné snahy o zavedení sice jsou, ale obvykle ztroskotají na politické nevěli. Zásadními součástmi reformy je reforma penzí, reforma zdravotnictví, konsolidace veřejných financí spojená s reformou státní správy. Situace se mění téměř každým dnem, proto je vhodné zjistit aktuální informace.

Otázky

Je emise peněz vhodná pro snižování veřejného dluhu

- a) Je to jediná možná cesta
- b) **Je zakázána**
- c) Je hojně používanou praktikou
- d) Možná se ji dočkáme díky oranžové vládě

Hlavními faktory dluhové pasti jsou

- a) **Úroky z veřejného dluhu**
- b) Náš příjem
- c) Výše daní
- d) **Růst/pokles HDP**